

بررسی اثر تاریخ کاشت و رقم بر عملکرد محصول خارج از فصل پیاز در منطقه دزفول

مریم مزارعی (۱)، قدرت اله فتحی(۱)، سیدعطااله سیادت (۱)، سیدهاشم موسوی (۱)، محمدرضا مرادی تلاوت (۱) کامران مقامیانزاده (۲)

۱- دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین اهواز ۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد زراعت

به منظور بررسی تأثیر تاریخ‌های مختلف کشت بر عملکرد مختلف پیاز و تولید خارج از فصل آن، آزمایشی در سال ۱۳۸۶ در شهرستان دزفول انجام گردید. این آزمایش به صورت اسپلینت پلات در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی در چهار تکرار اجرا گردید و در آن دو عامل تاریخ کاشت (اصلی) و رقم (فرعی) مورد بررسی قرار گرفتند. تاریخ کاشت دارای ۵ سطح ۱۰، ۲۰، ۳۰ مهرماه، ۱۰ آبان ماه به صورت کشت نشایی (نشاءهای ۷۰ روزه) و بیستم مهرماه به صورت کشت مستقیم و عامل رقم دارای ۳ سطح، شامل ارقام رینگرگوانو، پریماورا و ساواناسویت بودند. تجزیه واریانس برای صفات مختلف نشان داد که اثر تاریخ کاشت بر روی همه صفات اندازه‌گیری شده به جز قطر سوخ، وزن خشک کل و وزن خشک برگ اثر معنی‌داری داشت. همچنین اثر رقم برای همه صفات اندازه‌گیری شده به جز کوچکترین قطر سوخ و وزن خشک برگ معنی‌دار شد. تجزیه آماری عملکرد سوخ نشان داد که تأثیر تاریخ کاشت، رقم و اثر متقابل رقم و تاریخ کاشت بر روی عملکرد معنی‌دار بود. مقایسه میانگین اثر تاریخ کاشت برای عملکرد نشان داد که تاریخ کاشت پنجم یعنی کشت مستقیم در بیستم مهرماه با ۳۴/۴ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را داشته است. همچنین رقم پریماورا با ۳۵ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را تولید کرد و تاریخ کاشت سوم یعنی کشت نشایی در ۳۰ مهرماه به همراه رقم پریماورا با ۳۸/۱ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را به خود اختصاص داد.

مقدمه

با توجه به اهمیت سبزیجات در تغذیه انسان، برای بهبود بخشیدن به امر تولید و توزیع سبزیجات و عرضه سبزیجات در تمام ماه‌های سال، باید سطح زیر کشت سبزی‌های زودرس را افزایش داد و مقدار محصول را در واحد سطح بالا برد. پیاز یکی از مهمترین سبزیجات می‌باشد. دزفول یکی از مناطق مهم تولیدکننده پیاز محسوب می‌شود. در این تحقیق امکان زودرس کردن پیاز از طریق کشت نشایی بررسی شده‌است. جهت رسیدن به هدف فوق، ارقام، تاریخ کاشت و تلفیقی از این دو عامل مورد توجه قرار گرفته است.

مواد و روش‌ها

این آزمایش به صورت اسپلینت پلات در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی در چهار تکرار در سال ۱۳۸۶ در شهرستان دزفول اجرا گردید و در آن دو عامل تاریخ کاشت (اصلی) و رقم (فرعی) مورد بررسی قرار گرفتند. تاریخ کاشت دارای ۵ سطح ۱۰، ۲۰، ۳۰ مهرماه، ۱۰ آبان ماه به صورت کشت نشایی (نشاءهای ۷۰ روزه) و بیستم مهرماه به صورت کشت مستقیم و عامل رقم دارای ۳ سطح، شامل ارقام رینگرگوانو، پریماورا و ساواناسویت بود.

نتیجه و بحث

تجزیه واریانس برای صفات مختلف نشان داد که اثر تاریخ کاشت بر روی همه صفات اندازه‌گیری شده به جز قطر سوخ، وزن خشک کل و وزن خشک برگ اثر معنی‌داری داشت. همچنین اثر رقم برای همه صفات اندازه‌گیری شده به جز کوچکترین قطر سوخ و وزن خشک برگ معنی‌دار شد. تجزیه آماری عملکرد سوخ نشان داد که تأثیر تاریخ کاشت، رقم و اثر متقابل رقم و تاریخ کاشت بر روی عملکرد معنی‌دار بود. مقایسه میانگین اثر تاریخ کاشت برای عملکرد نشان داد که تاریخ کاشت پنجم یعنی کشت مستقیم در بیستم مهرماه با ۳۴/۴ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را داشته است. همچنین رقم پریمورا با ۳۵ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را تولید کرد و تاریخ کاشت سوم یعنی کشت نشایی در ۳۰ مهرماه به همراه رقم پریمورا با ۳۸/۱ تن در هکتار بالاترین عملکرد سوخ را به خود اختصاص داد.

جدول ۱- میانگین صفات عملکرد تحت تأثیر تیمار ارقام (آزمون دانکن: ۵٪)

ارقام	میانگین وزن سوخ (گرم)	یک شاخص برداشت (درصد)	عملکرد سوخ (تن در هکتار)	بیوماس کل گیاه (تن در هکتار)
رینگرانو	۷۰/۲۱ ^c	۴۱/۶ ^c	۲۶/۴ ^B	۷۰/۷ ^A
پریمورا	۹۹/۵ ^A	۶۳/۶ ^A	۳۵ ^A	۵۹/۳ ^B
ساواناسویت	۹۲/۶۴ ^B	۵۶/۶ ^B	۳۲/۶ ^A	۶۱/۶ ^B

جدول ۲- میانگین صفات عملکرد تحت تأثیر تیمار تاریخ کاشت (آزمون دانکن: ۵٪)

تاریخ کاشت	میانگین وزن سوخ (گرم)	یک شاخص برداشت (درصد)	عملکرد سوخ (تن در هکتار)	بیوماس کل گیاه (تن در هکتار)
کشت نشایی ۱۰ مهر	۸۳/۰۳ ^C	۳۵/۲ ^E	۲۹/۲ ^B	۸۳/۶ ^A
کشت نشایی ۲۰ مهر	۸۹/۶ ^B	۳۸/۲۵ ^D	۳۱/۵ ^{Ab}	۸۴/۱ ^A
کشت نشایی ۳۰ مهر	۹۷/۰۶ ^A	۶۲/۷ ^C	۳۴/۱ ^A	۵۷/۷ ^B
کشت نشایی ۱۰ آبان	۷۸/۱۸ ^D	۶۸/۴۱ ^A	۲۷/۶ ^B	۳۹/۷ ^C
کشت مستقیم ۲۰ مهر	۹۷/۷۱ ^A	۶۵/۰۸ ^B	۳۴/۴ ^A	۵۴/۱ ^B

منابع

رستگار، ج. و س. حیدری؛ ۱۳۸۵. اثر تاریخ خزانگی و انتقال نشا بر صفات کمی و کیفی ارقام روز بلند پیاز. مجله نهال و بذر، ۲۲(۳): ۳۱۷-۳۰۳.

میرشکاری، ب. و م. مبشر؛ ۱۳۸۵. اثرات تاریخ کاشت، تراکم بوته و اندازه پیاز بر عملکرد رقم قرمز آذرشهر در تبریز. مجله علوم کشاورزی، ۱۲(۲): ۴۰۵-۳۹۷.

Effect of planting date and varieties on yield of offseason onion in dezful condition**M.Mazarei, G.A Fathi, S.A.A siadat, S.H Musavi, M.R Moradi talavat and K.Maghamianzade**

This experiment was conducted for studying the effect of different planting date and varieties on the yield of onion (*Allium cepa* L.) in dezful during 2007-2008. the experiment was split plot in basis of randomized complete block design with four replication. The main factor was five levels of planting date (1 oct, 11 oct, 21 oct nursering plant and 11 oct direct plant and varieties as the subplot in three levels, consist of primavera, ringer gerano and savanasowit. experiment showed that effect of planting date and variety, interaction variety and planting date was significant. The highest yield obtained from direct plant in 11 oct with $34/4 \text{ t ha}^{-1}$. primavera with 35 t ha^{-1} produced the highest yield. Interaction effect of variety and planting date for yield nursering plant in 21 oct with primavera with $38/8 \text{ t ha}^{-1}$ was the highest yield.

Keywords: planting date, variet, yield